

Vers. Sed huic distinctioni.

- 17 Ubi constat de possessione tertii, qui se opposuit, sententia exequutioni mandatur absque præjudicio possessionis, cuius effectus est, ut vixor succedat in jus, & actionem, quæ superato competebat, & eadem experiri poterit viâ ordinariâ adversus possidentem, qui privari sua possessione nequibit summarie, quamvis vixor in continentie probet viâ dominium. Vide Salgad. Scacc. & Cancer. ubi proximè. Hoc apud nos proculdubio observabitur, cùm semper cum tertio ordinariâ viâ agatur, & plenariè jura partium discutiantur, sicut prænotatur numero præcedenti.

Vers. Primum, ubi contradicit.

- 18 Quoties tertius possessorum se probat, dominum allegans, ut exequutionem impedit, vixori incumbit probatio dominii debitoris. Cancer. numero 67. & 68. Scacc. d. limitat. 6. memb. 4. numero 85. Salgad. numero 64. qui & duas conclusiones subsequentes, in quibus idem est juris, comprobarunt, & Cevall. d. quæst. 16. numero 16. Salgad. d. cap. 8. numero 87.

Vers. Quartum, tribus his.

- 19 Hæc quæ hac conclusione, & quinta exprimuntur, de jure nostro, & praxi nequeunt observari, cùm plenario judicio agatur cum tertio oppositore. Adde Cancer. d. cap. 16. num. 78.

Vers. Sextum, majorem dubitationem.

- 20 Si tertius, qui se opponit, agnoscat dominium ad viatum spectare, nec iustum causam possessionis, quam obtinet, ostendat, in eum exequutione procedet. Cancer. variar. part. 2. cap. 16. num. 80. Salgad. de Reg. protæct. part. 4. cap. 8. num. 95. & 360. ubi quod non prodest tertio fraudulenta possesso. Pichard. suprà part. 2. §. 2. num. 11.

Vers. Octavò hic colligitur.

Sequitur Cancer. num. 82.

Vers. Decimò, ex his constat.

- 21 Non impedit exequutionem tertius, qui non habet actualem possessionem rei, quæ pertinet, sed jus duntaxat ad eam adipiscendam. Cancer. dict. cap. 16. num. 92.

Ad Num. 5.

- 22 Merus exequutor tenetur admittere oppositionem tertii, & super ea pronunciare. Salgad. part. 4. cap. 6. num. 75. Cancer. part. 2. cap. 2. num. 267. Azeved. in l. 6. num. 7. tit. 17. lib. 4. Recopil. Cur. Philip. part. 2. §. 26. num. 2. Menoch. de arbitrar. lib. 2. cas. 38. num. 8. Peguera decif. 138. Joseph. Ludovis. decif. 26. num. 15. Cevall. tract. de cognit. per viam viol. quæst. 16. ex num. 42. Similiter exceptionem falsitatis, vel nullitatis excipiet, ut ad judicem mandantem remittat decisionem. Idem

num. 50. Azeved. ubi proximè, de quo fuse Salgad. d. cap. 6. per tot.

Vers. Postremo illud.

Idem observat Azeved. num. 8. & in praxi servatur, ut videre licet apud Practicos nostrates præcitos supra, num. 4. & 16.

Vers. Hæc denique obtinent.

Quæ de oppositione tertii adversus sententiam sunt præmissa, pariter locum habent in publicis instrumentis, quibus lege parata tribuitur exequutio. Cancer. suprà part. 2. cap. 16. num. 97. Cevall. dict. quæst. 16. in princip. nullum enim quoad exequutionem inter hæc versatur discrimen. Cancer. ibidem. Menoch. lib. 3. pref. 13. numero 10. & Interpretes promiscue de illis verba agere solent, sicut ex laudatis suprà, numero 4. constabat, ut ex Pichard. p. 2. §. 2. numero 6. Paz tom. 1. part. 4. cap. 4. numero 3.

Ibi: Sed an instrumenia.

Licet ex lege, vel statuto instrumenta publica paratam obtineant exequutionem, in tertium tamen exequi non permittuntur. Gutier. pract. lib. 1. quæst. 114. Cevall. suprà d. quæst. 16. per tot. Salgad. d. cap. 8. num. 85. Azeved. in l. fin. num. 12. tit. 21. lib. 4. Recop. Amat. variar. resolut. 13. num. 33. Merlin. de pignor. lib. 3. quæst. 41. num. 13. Pichard. ubi proximè. Parlador. d. cap. fin. part. 4. §. 5. num. 1. Qui duo fuse tradunt, quando in tertium exequutioni sit locus. Paz d. part. 4. cap. 1. num. 50.

Est aliud oppositionis genus in foro frequentissimæ, quoties debitor qui solvendo non est, exequutio convenitur, & tertius se opponit, non dominum, vel possessionem rei pro exequutione captæ, sed se jure potiore creditorem afferens, ut sibi prius quam alteri ex distractione bonorum persolvatur: quo casu apud nos praxis obtinuit, ut soplita exequutione viâ ordinariâ, inter creditores de prælatione disceptetur: quo peracto judicio, exequutio ad effectum perducitur, ac juxta prælationis sententiam æs alienum exfolvitur. Salgad. de Reg. protæct. part. 4. cap. 8. num. 65. ubi plures, Carleval. fuse de judic. tom. 2. disf. 12. per totum. & alii supra memorati, num. 4.

Sunt tamen qui sentiunt, exequutionem non impediunt, sed primo, qui exequutionem petit, solvendum: quos laudat Carleval. num. 10. Aliis videtur exequutivæ viâ procedendum usque ad subhaftationem, pecuniaque fequestranda interim donec super prælatione pronuncietur, ut creditoribus suo ordine ex sententia satisfiat. Sic docuerunt Gregor. Lop. in l. II. gloss. I. tit. 14. p. 5. & alii, quos refert, ac sequitur Carleval. num. 17. Quicquid de jure sit, usus forensis nostratum ex l. 41. tit. 4. lib. 3. Recopil. induetus multum æquitatis præ se ferre videtur, ut temperata viæ exequutivæ violenta celeritate, miseria ære alieno oneratis temporis angustiae relaxentur, ut vel pecuniariam querere valeant, vel a creditoribus inducias impetrant: quod sœpe contingit,

Enucleatus, & auctus. Cap. XVI.

109

CAPUT XVII.

tingit, quo evitant ingens dispendium, quod suis bonis sub hasta divenditis experuntur. Benè verum est, nonnunquam debitores ea benignitate abuti, objicentes suppositos creditores, ut exequutionem suspendant, cui cautum judicem obviam ire oportebit, quod mihi conjudici in Supremo Praetorio evenisse recordor.

SUMMARIUM.

- 1 De interditio, quod de interim vocatur, qui egerint, recensentur.
- 2 Hoc interdictum spectat ad possessoria remedia adipiscenda, retinenda, ac recuperanda.
- 3 Propriæ appellatur interdictum, & de vocis etymologia.
- 4 Sententia est interloquitoria, quæ in eo judicio profertur.
- 5 Eam judex qui tulit, non valet revocare.
- 6 Quod interdictum est preparatorium ad judicium principale possessorium, & ante hoc inchoatum exerceri potest.
- 7 Utrum competat solum possidenti.
- 8 Defiderat causa summariæ cognitionem, & judex potest ex officio procedere.
- 9 Sufficit semiplena probatio.
- 10 Testes in hoc judicio summariissimo examinati an pro sint quoad principale, & è contra?
- 11 Non fit probationum publicatio, nec observantur alia solemnia judiciorum.
- 12 Non restituitur minor. & num. 33.
- 13 In judicio alius possessoris non denegatur restitutio, & quid in tenuta?
- 14 In eo interdicto non objiciuntur repulsa testibus. Aliud in possessoris judicis servatur, num. 19.
- 15 Ex eo non datur aliqua possesso, sed mera detentio.
- 16 Filio litiganti in patrem super alimentis, ea interim dum lis pendet, assignari solent.
- 17 Supplicare an licet, & num. 31.
- 18 De instrumenti editi falsitate objectio non admittit: quod limitatur.
- 20 In judicio tenuta an repulsa in testes admittantur?
- 21 Hoc interdictum an simile judicio tenuta?
- 22 Utrum possit concurrere idem interdictum cum tenuta?
- 23 Comperit detentori, vel naturaliter possidenti.
- 24 Utrum ex eo interdicto manutendus qui habet contra se juris presumptionem? & num. seqq.
- 29 Si uterque litigans probet se possedit liris morte tempore, superabit qui de antiquiore possessione docuerit.
- 30 Manutentio ex hoc interdicto an cesset, prolata in causa principali sententia in detentorem, à qua ipse provocavit?
- 33 Dicere in hoc judicio de nullitate non licet, nec conceditur privilegiatis restitutio.
- 34 Agens interdicto hujusmodi quid probare debet.

Ad Num. I.

De differentiis hujus interdicti, quod de interim vocant nostres, ac Uti possidetis, late Matienz. suprà num. 19. Menoch. num. 11. Paz num. 20. scindunt est hujusmodi summiſſum interdictum à judicis officio procedens commune fore omnibus possessoriis remediis adipiscenda, retinenda, ac recuperanda, ut constat ex Menochio, qui in suo tripartito de possessione tractatu, caput triplex ultimo loco collocat de hujusc remedio agens. Observat Salgad. sup. cap. 12. num. 9. Molin. dict. cap. 13. num. 70. & 71. Scaccia d. memb. 2. num. 9. vers. Hoc possessorium. Virgin. de Boccac. num. 11. nam sicut pro retinenda possessione, ita pro adipiscenda, & recuperanda possunt contendentes ad arma devenire, cui judicis auctoritate obviam ire oportet.

Ibi: Cujus equidem praxis origo.

Hæc prosequitur, ac refert Anton. Gom. ubi suprà. Menoch. à num. 12.

Ibi: Quod si propriam vim hujus interloquitionis.

De etymologia verbi, Interdictum, non constat, de qua præter Pichard. Mynsinger. Oynoton. & cæteros Institutionem Expositores in §. 1. Inst. de interdit. Osuald. ad Donel. lib. 20. cap. 2. lit. M. Cujac. ad tit. Inst. de actionib. in princ. Corraf. in l. penult. num. 2. ff. de servit. Petr. Barbosa in l. Qui prior, num. 7. de judic. Alciat. in l. I. num. 43. de novi oper. nunciat. Ex quibus deducitur, nostrum possessorium remedium recte interdictum, nuncupari, cùm prohibitorium sit, interim, ac inter duos dictum. De interdicis, & quomodo ab edictis distinguantur, videndum Cujac. observat. lib. 5. cap. 17. Alciat. lib. 3. parerg. cap. 15. fuse Pichard. rubric. Inst. de interdict.

Ad Num. 2.

Decretum quod in judicio hoc summarissimo profertur inter sententias interloquitorias recensetur, cùm nec quoad proprietatem, nec quoad possessionem quicquam definit.

O 3 Can-

Cancer. sup. d. cap. 14. num. 37. Menoch. d. remed. ult. num. 46. Aug. Barbosa collect. cap. Cum venissent. num. 6. de institut. Trentacinque variar. lib. 3. tit. de probat. resol. 12. num. 4. Ant. Gom. in l. 45. Tauri. num. 226. ad med. Scacc. sup. d. lim. 6. memb. 2. num. 2. vers. Secunda quia. Salgad. ubi proxime. Valasc. consult. 79. num. 17. Bernard. Græv. ad pract. Camere Imper. lib. 1. concl. 7. confid. 1. num. 1. qua forma concepi debet interloquitoria, tradit Menoch. num. 4.

5 Non tamen poterit judex interloquitoriam eam revocare, quod in alius permititur, ex l. Quod jussit 14. de re judic. Menoch. num. 56. Scacc. num. 5. qui limitat num. 7. si decretum nulla præmissa cause cognitione pronuncietur; nam tunc peterit retractari.

Vers. Quo fit, ut hoc interdictum.

6 Hoc interdictum, quod est præparatorium ad judicium plenarium possessionis, intervenire poterit priusquam lis principalis inchoetur. Cancer. num. 4. Ant. Gom. Menoch. Constant. Roger. & alii laudati num. 1. Imò etsi solummodo super proprietate disceptetur, erit huic interdicto locus. Ant. Gom. in d. l. 45. Tauri. num. 226. in fin. Quid apud nos dum pendet lis de tenuta majoratus, quod est judicium possessorum, l. 10. tit. 7. lib. 5. Recop. an hujusc interdicto agi poslit? Negat Molin. d. cap. 13. num. 15. addens quod si scandalum immineat, Consiliarii manutentur, vel sequestro providebunt, de quo infra, num. 22.

Ad Num. 3.

7 Quanquam remedium istud proponi possit ab eo, qui non possidet, cum agitur de interdicto adipiscendæ, vel recuperandæ, ut praenotatur supra, num. 2. at D. Covar. sub hoc capite duntaxat de retinenda possessione disserit ideo hic docet, opus esse quod probetur possesso, ut manutentur ex hoc interdicto agenti concedatur; aliqui si se spoliatum queratur, repelletur qui alio remedio interim uti debet, de quo Menoch. de recip. remed. ult. Sic conclusionem probant idem Menoch. de retinend. remed. ult. num. 14. 15. & 29. Salgad. d. cap. 12. num. 3. Trentacinque. & alii cumulati supra, num. 1.

Ad Num. 4.

8 Summaria cause cognitione desideratur in hoc judicio possessorio. Menoch. ubi proxime, num. 33. Salgad. & Trentac. ubi supra. Scaccia d. q. 17. lim. 6. memb. 2. num. 4. Anton. Gom. num. 226. Constant. Roger. num. 15. Paz de tenut. cap. 3. num. 26. Virgin. de Boccac. d. cap. 20. num. 8. nec requiritur ordo judicarius, velut libelli oblatio, contestatio litis, aut conclusio cause. Salgad. num. 3. Trentac. num. 4. Menoch. num. 27. Boccac. num. 15. Citatio autem omittenda non est. Menoch. num. 31. & 33. Boccac. num. 8. Cancer. part. 1. respons. jur. ex num. 4. Sed si super actuali possessione apprehendenda rixa, seu scandulum timeatur, judex ex officio procedere debet, ut possessionem tradat, vel rem sequestrō committat. Scacc. num. 1. & 11. Virgin. de Boccac. num. 22. Ant. Gom. & Roger. ubi supra.

Ibi: Nos eadem uimur cantela.

Quam praxim probat Menoch. num. 33. & 9 num. 34. subiungit, levem sufficere probationem, vel semiplenam, quod præter ibi laudatos tenent Matienz. de styl. Cancellar. tit. 3. cap. 1. §. 27. gloss. 4. num. 19. Surd. de aliment. tit. 1. q. 112. num. 22. Aug. Barb. collect. cap. in omni negotio, num. 18. de testib. ubi plures. Paz de tenut. cap. 31. num. 28. Salgad. de Reg. protect. p. 3. cap. 12. num. 20.

Vers. Quartum ex præmissis.

Testes in hujusmodi summario judicio deponentes, si reproducantur in plenario, fidem faciunt absque nōvo examine, seu ratificatione: quinimò si pendente lite principali vulnent testimonium, absque reproductione probant quod d. hoc interdictum. Quæ vera sunt quando plenariè, ac parte citata fuerint interrogati. Molin. de primog. lib. 3. cap. 13. num. 21. Menoch. de retin. remed. ult. num. 38. Molin. de just. & jur. tract. 2. disf. 637. Rursus an probationes judicii plenarii possessionis, vel proprietatis ad hoc summarium profint, docet Menoch. num. 37. qui num. 39. cum aliis tener, judicem posse fidem adhibere dictis testimoniis sine juramento.

Vers. Quintum, est præterea.

In his causis non est opus probationum publicatione, quæ ut aliae solemnitatis judiciorum prætermitti solent, de quibus supra num. 8. Menoch. supra num. 40. Molin. d. lib. 3. cap. 13. num. 67. ubi quod alius cùm de tenuta primogenii controvertitur. Paz d. cap. 2. num. 27.

Vers. Sextum, accedit ad hæc.

Minor non restituitur eo interdicto agens adversus omisam probationem, & generaliter restitutio illi denegatur in hoc summarissimo judicio. Menoch. num. 54. Molin. num. 63. Scacc. de appell. q. 17. limit. 6. memb. 2. num. 8. Benintend. decis. 79. num. 8. Molin. d. tract. 2. disf. 638. num. 9. Contard. in l. unic. limit. 8. num. 22. C. Si de momentan. possess. Azeved. in l. 3. num. 27. tit. 8. lib. 4. Recop. Guttier. practic. lib. 2. q. 88. Paz cap. 2. num. 28.

Ibi: Tametsi minor Iesus in judicio possessorio.

Quoties de possessione principaliter agitur, minor beneficio gaudet restitutionis. Scaccia sup. q. 19. remed. 2. num. 2. & num. 8. cum seqq. Molin. d. cap. 13. num. 64. Azeved. ubi proxime. Guttier. d. quest. 88. Molin. d. disf. 638. num. 9. vers. Tota difficultas. Paz ubi proxime, cap. 3. num. 5. Utrum in judicio tenutæ minor restituatur, disputat Molin. d. num. 64. qui licet in negativam propensus videatur, tandem reliquit cogitandum, subdens regia declaratione rem indigere: at Molina alter Theologus affirmativam recte probat, quæ in praxi observanda, cùm in dubiis auxiliu restitutionis minoribus concedi debeat. Marefor. variar. libr. 2. caput 98. numero 6. Cyriac.

Enucleatus, & auctus. Cap. XVII.

III

Cyriac. tom. 2. controvers. 268. num. 28. Sfort. Odd. de restit. parr. 1. quest. 15. art. 6. num. 44. Guttier. practic. lib. 3. q. 31. num. 4.

Vers. Septimè est in eadem quæstione.

14 Præterea in causis hujusmodi non objiciuntur defectus testibus ad eorum reprobationem. Molin. d. cap. 13. num. 66. Menoch. num. 41. Ursill. ad Affict. decis. 351. num. 2. Molin. d. disf. 638. num. 9. vers. Molina ubi supra. Paz d. cap. 2. num. 29. Farin. de restit. q. 62. num. 195. quod regulare est in summaris causis, nisi irreparabilis laſio subsequetur. Azeved. in l. 1. num. 43. tit. 8. lib. 4. Recopil. Rebuff. ad Conſtitut. Gallæ, tom. 3. tit. de reprob. test. art. 1. num. 14. Paz in praxi, tom. 1. temp. 9. num. 25. Marant. de ordin. judic. part. 6. tit. de restit. repul. num. 19. Aug. Barbosa collect. cap. Veniens 38. num. 6. de testib. Ursill. supra num. 1. Farinac. num. 193. Vide Menoch. de arbitr. lib. 1. cas. 32.

Ibi: Sed quis debet esse in possessione, lite pendente.

15 Per interdictum de interim, non decernitur cuiquam vera possesso, sed solum declaratur, quis in detentione bonorum existere debeat, dum de principali causa controversia definitur. Scacc. d. q. 19. remed. 2. concl. 2. num. 17. vers. Quia respondet. Matienz. in l. 9. gloss. 1. num. 3. tit. 7. lib. 5. Recop. Menoch. de remed. ultim. num. 11. Paz de tenut. cap. 2. num. 15. 16. & cap. 3. num. 12.

Ibi: Ex quo ipse libenter infero.

16 Dum filius cum parente in judicio plenario contendit super filiatione, ut ab illo alimenta percipiat, solet peti, ut interim dum lis pendet, filius litigans per patrem alatur, ad quod summaria probatio recipitur de filiatione, cuius meminit D. Covar. sup. cap. 6. Surd. de aliment. tit. 1. q. 112. In hac igitur summaria cognitione testium repulsa non admittuntur. Roman. singul. 388. Ursill. ubi proxime. Aliud est in principali causa super alimentis. Farinac. de testib. q. 62. num. 205.

Vers. Octavò, ad hujus rei.

17 Observat hæc D. Covar. quod etsi in hoc remedio soleat admitti supplicatio, non tamen terminus in secunda infancia ad probandum conceditur, ex styllo Regii Tribunalis, Granatenis scilicet Cancellariae, quem refert Menoch. de retin. remed. ult. num. 33. & immixtum Praefulem nostrum impugnat, probans in hoc judicio supplicationi locum fore, quod non inficiatur, imò affirmat D. Covar. hic, adde Paz d. cap. 2. num. 30. Guttier. Canonic. lib. 1. q. 34. num. III.

Vers. Nonò, ubi ad hujus interdicti.

18 Non licet contra instrumenta nec de falsitate dicere, si aliqua in hoc exhibeantur judicio.

Molin. d. cap. 13. num. 68. Menoch. num. 43. Molin. d. disf. 638. num. 9. vers. Molina ubi supra. Ratio est, quia hæc altiore exigunt indaginem, quæ in hujusmodi causis rejicitur. Paz d. cap. 2. num. 31. Unde si brevi possit falsitatis suspicio investigari, de ea cognoscerur. Utique Molina ibidem.

Vers. Quod si ageretur.

Licit omnis causa super possessione summaria censeatur, Marant. de ordin. judic. part. 4. dist. 6. num. 46. tamen in illis repulsa testium objici, ac probari possunt. Barbosa collect. cap. Presentium, num. 4. de testib. in 6. Paz cap. 3. num. 4. Molin. d. num. 9. Farin. d. q. 62. num. 202. nam cùm defensio sit, auferenda non est etiam in judiciis summaris. Affict. decis. 351. num. 3. nec leve detrimentum censi debet possessionis amissio, propter commodum ejus, §. Retinende, vers. Commodum, Instit. de interdict. Paz cap. 20. num. 7. & quæ tradit d. cap. 3. à num. 3. Parlad. differ. 137. num. 20. & lib. 1. quotid. cap. 9. à num. 1.

Ex quo videtur resolvi posse, quæ in duum revocant nostrarer, ac scilicet in summario tenutæ judicio objectiones contra testes, & instrumenta admittantur, cùm ex l. 10. tit. 7. lib. 5. Recop. possessionis causa per illud penitus terminetur, & solum de proprietate liceat agere: nihilominus Molin. d. cap. 13. locis præcitat, nihil resolvit, quem sequitur alter Molina ubi proxime, de quo etiam Guttier. Practic. lib. 2. q. 88. Mihi quidem semper placet D. Covar. doctrina, ut in tenutæ controversiis de justitia litigantium (ob grave admundum præjudicium, cùm lites super primogeniis diuturnæ regulariter hant) exactissimè cognoscatur, idcirco hoc munus universo Conilio Regio reservatur, ut cuncti Senatores ad decisionem concurrent, l. fin. tit. 19. lib. 4. Recopilat. Videas infra num. 33.

Ad Num. 5.

Interdictum Interim, competit civiliter possidenti tantum, modò alius in actuali possessione non reperiatur. Menoch. de retin. remed. ult. num. 16. & 17.

Vers. Ego vero, Ibi: Quod erit ibi dem observandum.

Ex l. 45. Tauri, non solum civilis, sed etiam naturalis possessio jure ipso in legitimum transfertur successorem majoratus: sed cùm saepè contingat, ut duo, vel plures se in successione potiores esse intendant, ex quo iuris oriri possent dum super apprehensione bonorum contendenter, lite super proprietate pendente; ideo lege cautum est, ac introductum, ut in summarissimo judicio de tenuta dicto, de possessione haberetur cognitione, & qui potior jure videretur, actualem teneret interim possessionem, reservato ejus plenario judicio, simul & proprietatis, l. 9. tit. 7. lib. 5. Recopilat. Deinceps hujus judicij natura sic immutata est, ut tenutæ sententiæ judicium possessorum prorsus definiatur, jure tantum proprietatis reservato, l. 10. eod. tit. l. fin. tit. 19. lib. 4. Recopilat. Ex